

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 186 (XXX) — Nr. 725

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Miercuri, 22 august 2018

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 25 din 23 ianuarie 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 11 din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite	2–4
Decizia nr. 191 din 29 martie 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 316 și art. 330 din Codul de procedură civilă	4–6
Decizia nr. 279 din 26 aprilie 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 104 din Codul de procedură civilă din 1865	6–8
Decizia nr. 342 din 22 mai 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 182 lit. c) teza finală din Codul penal	9–13
ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
1.293. — Ordin al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale privind modificarea anexei la Ordinul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr. 167/2017 pentru aprobarea Ghidului solicitantului aferent măsurii II.3 „Investiții productive în acvacultură — eficiența resurselor, reducerea utilizării de apă și substanțe chimice, sisteme de recirculare pentru reducerea la minimum a utilizării apei” din Programul operațional pentru pescuit și afaceri maritime 2014—2020	14
1.495. — Ordin al ministrului afacerilor externe privind intrarea în vigoare a unor tratate internaționale	15
1.496. — Ordin al ministrului afacerilor externe privind publicarea unui acord încheiat prin schimb de note verbale.....	16

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 25

din 23 ianuarie 2018

referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 11 din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel-Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Claudia-Margareta Krupenschi	— magistrat-asistent-șef

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Luminița Nicolescu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, excepție ridicată de Societatea Banca Comercială Carpatica — S.A., cu sediul în Sibiu, în Dosarul nr. 4.970/190/2016 al Judecătoriei Bistrița — Secția civilă și care constituie obiectul Dosarului nr. 2.762D/2016.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Președintele dispune să se facă apelul și în Dosarul Curții Constituționale nr. 2.964D/2016, având același obiect al excepției de neconstituționalitate. Excepția a fost ridicată de Societatea Karp Expert — S.R.L. în Dosarul nr. 6.082/320/2016/a1 al Judecătoriei Târgu Mureș.

4. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de citare este legal îndeplinită.

5. Curtea, având în vedere obiectul excepțiilor de neconstituționalitate ridicate, pune în discuție, din oficiu, problema conexării cauzelor. Reprezentantul Ministerului Public este de acord cu conexarea dosarelor. Curtea, în temeiul art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, dispune conexarea Dosarului nr. 2.964D/2016 la Dosarul nr. 2.762D/2016, care este primul înregistrat.

6. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate, având în vedere jurisprudența în materie a Curții Constituționale.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, reține următoarele:

7. Prin încheierile din 13 și 17 octombrie 2016, pronunțate în dosarele nr. 4.970/190/2016 și nr. 6.082/320/2016/a1, **Judecătoria Bistrița — Secția civilă și Judecătoria Târgu Mureș au sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite.** Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de Societatea Banca Comercială Carpatica — S.A., cu sediul în Sibiu, și, respectiv, de

Societatea Karp Expert — S.R.L., în cauze având ca obiect soluționarea unor contestații formulate împotriva notificării debitorului întemeiate pe Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite.

8. În motivarea excepției de neconstituționalitate se arată că este încălcat principiul previzibilității și accesibilității normei legale, stabilit de art. 1 alin. (4) din Constituție, prin faptul că nu sunt menținute aceleași efecte ale contractului de credit pe care părțile le-au prevăzut sau ar fi putut în mod rezonabil să le prevadă la momentul încheierii contractului.

9. Cu privire la încălcarea principiului neretroactivității legii, consacrat în art. 15 alin. (2) din Constituție, se arată că legiuitorul a extins dreptul debitorului de a da în plată bunul imobil ipotecat cu efect liberatoriu, în ceea ce privește contractele de credit aflate în derulare la momentul intrării sale în vigoare. Se mai susține că, în ceea ce privește conținutul principiului neretroactivității legii, în doctrină s-a arătat că: faptele creatoare, modificatoare sau extinctive de situații juridice sunt guvernate de legea în vigoare la data când ele au avut loc, o lege ulterioară neputând să aducă atingere constituirii, modificării sau stingerii situațiilor juridice anterioare, indiferent dacă legea nouă ar suprima un mod de formare, modificare sau stingere ori ar schimba condițiile necesare. Totodată, Curtea Constituțională a sancționat în numeroase rânduri încălcarea principiului neretroactivității legii, contribuind, totodată, la definirea lui. Astfel, singurele situații în care Curtea a admis excepții au fost în sfera ordinii publice, cum sunt, spre exemplu, facilitățile fiscale acordate de stat, în privința cărora Curtea a recunoscut, în virtutea regimului de putere publică, dreptul statului de a dispune încetarea lor. Se invocă Decizia Curții Constituționale nr. 79/2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 381 din 15 august 2000. În fine, se mai arată că, în forma sa actuală, Legea nr. 77/2016 nu modifică doar efectele produse ulterior intrării sale în vigoare, ci intervine și asupra elementelor trecute, dispunând, practic, pentru trecut. Mai mult, legea nouă nu vine să reglementeze conținutul unei situații prevăzute de lege, ci modifică însuși obiectul contractului de credit încheiat între părți, element pur subiectiv și asupra căruia părțile pot dispune în mod liber. Prin urmare, în speță nu vorbim, spre exemplu, doar de acordarea dreptului instanței de a analiza și dispune eliminarea clauzelor abuzive din contractele de credit, inclusiv din cele aflate în derulare, ci chiar de modificarea *ex lege* a elementului principal al contractului prin acordarea dreptului debitorului de a se degreva printr-o obligație alternativă. În consecință, în ceea ce privește raporturile juridice izvorând din contracte încheiate sub imperiul reglementărilor anterioare, care nu prevedeau mecanismul unilateral al dării în plată a imobilului în vederea stingerii obligațiilor asumate prin contractele de credit, Constituția stabilește, prin principiul neretroactivității legii civile, imposibilitatea aplicării prevederilor Legii dării în plată.

10. **Judecătoria Bistrița — Secția civilă**, în Dosarul nr. 2.762D/2016, apreciază că excepția de neconstituționalitate este întemeiată.

11. **Judecătoria Târgu Mureș**, în Dosarul nr. 2.964D/2016, apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

12. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierile de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

13. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierile de sesizare, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

14. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

15. **Obiectul excepției de neconstituționalitate**, astfel cum rezultă din încheierile de sesizare a Curții Constituționale, îl constituie dispozițiile art. 11 din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 330 din 28 aprilie 2016. Prevederile legale criticate au următorul cuprins:

„Art. 11. — În vederea echilibrării riscurilor izvorând din contractul de credit, precum și din devalorizarea bunurilor imobile, prezenta lege se aplică atât contractelor de credit aflate în derulare la momentul intrării sale în vigoare, cât și contractelor încheiate după această dată.”

16. În opinia autoarelor excepției de neconstituționalitate, dispozițiile art. 11 din Legea nr. 77/2016 contravin prevederilor constituționale ale art. 1 alin. (4), care consacră principiul previzibilității și accesibilității normei legale, precum și celor ale art. 15 alin. (2) privind neretroactivitatea legii civile.

17. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că, în cele două contracte de credit ce au făcut obiectul cauzelor judecătorești în care au fost ridicate excepțiile de constituționalitate conexe în cauza de față, părțile acestora sunt, pe de o parte, autoarele excepțiilor Societatea Banca Comercială Carpatica — S.A. din Sibiu și Societatea Karp Expert — S.R.L. din București și, pe de altă parte, două persoane juridice.

18. Această situație de fapt este similară celei în care Curtea a pronunțat Decizia nr. 570 din 19 septembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 42 din 17 ianuarie 2018, și Decizia nr. 807 din 7 decembrie 2017, nepublicată*) încă în Monitorul Oficial al României, Partea I, la data pronunțării prezentei decizii, astfel încât considerentele acestora sunt aplicabile *mutatis mutandis* și în prezenta cauză. În deciziile precitate, Curtea a reținut că, potrivit art. 1 alin. (1) din Legea nr. 77/2016, „Prezenta lege se aplică raporturilor juridice dintre consumatori și instituțiile de credit, instituțiile financiare nebancare sau cesionarii creanțelor deținute asupra consumatorilor”. Potrivit art. 1 alin. (2) din lege, noțiunea de consumator, în înțelesul acestei legi, nu este una autonomă, ci

ea este cea prevăzută în art. 2 pct. 2 din Ordonanța Guvernului nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 208 din 28 martie 2007, [„consumator — orice persoană fizică sau grup de persoane fizice constituite în asociații, care acționează în scopuri din afara activității sale comerciale, industriale sau de producție, artisanale ori liberale”] și art. 2 alin. (1) din Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 543 din 3 august 2012, [„Prin consumator se înțelege orice persoană fizică sau grup de persoane fizice constituite în asociații, care, în temeiul unui contract care intră sub incidența prezentei legi, acționează în scopuri din afara activității sale comerciale, industriale sau de producție, artisanale ori liberale”].

19. Prin urmare, consumator nu poate fi o persoană juridică, în sensul dreptului comun al acestei noțiuni (a se vedea, în acest sens, dispozițiile art. 187 din Codul civil, potrivit căruia „Orice persoană juridică trebuie să aibă o organizare de sine stătătoare și un patrimoniu propriu, afectat realizării unui anumit scop licit și moral, în acord cu interesul general”). Or, în aceste condiții, persoanele juridice care au încheiat contractele de credit cu autoarele excepțiilor de constituționalitate nu sunt consumatori, în sensul Legii nr. 77/2016, ceea ce înseamnă că acestea nu sunt aplicabile în privința raportului juridic astfel convenit.

20. Raportând aceste aspecte la condiția de admisibilitate referitoare la legătura cu soluționarea cauzei, Curtea reține că aceasta „presupune atât aplicabilitatea textului criticat în cauza dedusă judecății, cât și necesitatea invocării excepției de neconstituționalitate în scopul restabilirii stării de legalitate, condiții ce trebuie întrunite cumulativ, pentru a fi satisfăcute exigențele pe care le impun dispozițiile art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 în privința pertinentei excepției de neconstituționalitate în desfășurarea procesului” [a se vedea, cu titlu exemplificativ, Decizia nr. 179 din 1 aprilie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 409 din 3 iunie 2014, paragraful 23, Decizia nr. 540 din 15 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 960 din 30 decembrie 2014, paragraful 26, Decizia nr. 376 din 26 mai 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 598 din 7 august 2015, paragraful 26, sau Decizia nr. 108 din 7 martie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 423 din 8 iunie 2017, paragraful 20]. Prin urmare, întrucât Legea nr. 77/2016 nu privește situația persoanelor juridice, rezultă că ea nu are nicio incidență cu privire la contractele de credit încheiate de acestea, indiferent că a fost constituită o garanție ipotecară de către garanți persoane fizice. Garanții persoane fizice nu pot, la rândul lor, invoca dispozițiile Legii nr. 77/2016, atât timp cât contractul de credit a avut ca împrumutat o persoană juridică, o asemenea posibilitate, aceea de a invoca prevederile prezentei legi de către garanții ipotecari, putând fi realizată doar dacă împrumutatul a fost o persoană fizică.

21. Prin urmare, Curtea a reținut că, prin deciziile anterior menționate, faptul că dispozițiile legale criticate nu au legătură cu soluționarea cauzei, drept care excepția de neconstituționalitate ridicată urmează a fi respinsă ca inadmisibilă.

22. Întrucât nu au intervenit elemente noi care să justifice reconsiderarea jurisprudenței Curții Constituționale, soluția și considerentele care au fundamentat-o își mențin valabilitatea.

*) Decizia nr. 807 din 7 decembrie 2017 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 282 din 29 martie 2018.

23. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 11 din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, excepție ridicată de Societatea Banca Comercială Carpatica — S.A. din Sibiu în Dosarul nr. 4.970/190/2016 al Judecătorei Bistrița — Secția civilă și de către Societatea Karpi Expert — S.R.L., în Dosarul nr. 6.082/320/2016/a1 al Judecătorei Târgu Mureș.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătorei Bistrița — Secția civilă și Judecătorei Târgu Mureș și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 23 ianuarie 2018.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent-șef,

Claudia-Margareta Krupenschi

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 191

din 29 martie 2018

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 316 și art. 330 din Codul de procedură civilă

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Andreea Costin	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Liviu Drăgănescu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 316 și art. 330 din Codul de procedură civilă, excepție ridicată de Pătru Trandafir în Dosarul nr. 1.895/325/2016 al Judecătorei Timișoara — Secția a II-a civilă și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 2.049D/2017.

2. La apelul nominal se prezintă personal autorul excepției de neconstituționalitate, lipsind cealaltă parte. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul autorului excepției de neconstituționalitate, care arată că, în cererea adresată instanței de judecată, s-a referit și la dispozițiile art. 5 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, instanța omițând să sesizeze Curtea Constituțională cu aceste dispoziții legale.

4. În continuare, relevă aspecte ale litigiului în care a invocat excepția de neconstituționalitate referitoare la modul de aplicare a dispozițiilor legale de către instanță. Arată, în esență, că, potrivit art. 5 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, orice cerere de partaj se taxează cu 3% din valoarea masei partajabile, însă instanța de fond i-a stabilit o taxă de 5%.

În soluționarea cererii de reexaminare a taxei judiciare de timbru, instanța i-a stabilit o taxă de 3%. De asemenea, o altă instanță, în soluționarea cererii reconvenționale formulate de partea pârâtă, a stabilit o taxă judiciară de timbru de 5%. Mai arată că dispozițiile art. 316 din Codul de procedură civilă sunt contrare art. 315 din același act normativ, fiind aplicate nelegal de instanța de judecată, în sensul audierii ca martori a unor rude în litigiul de fond, iar art. 330 din Codul de procedură civilă este criticat din perspectiva modului de expertizare a unui imobil.

5. Având cuvântul, reprezentantul Ministerului Public solicită respingerea, ca inadmisibilă, a excepției de neconstituționalitate, întrucât susținerile autorului nu reprezintă o veritabilă critică de neconstituționalitate, acestea vizând modul de aplicare a unor texte legale de către instanța de judecată. Faptul că o instanță de judecată ar fi încălcat anumite articole dintr-o ordonanță de urgență sau dintr-o lege nu înseamnă că acele texte legale sunt și neconstituționale.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

6. Prin Încheierea din 9 iunie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 1.895/325/2016, **Judecătoria Timișoara — Secția a II-a civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 316 și art. 330 din Codul de procedură civilă**, excepție ridicată de Pătru Trandafir într-o cauză având ca obiect soluționarea cererii de chemare în judecată pentru partajul bunurilor comune și a cererii reconvenționale formulate de partea pârâtă în cauză.

7. În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține, în esență, că art. 316 din Codul de procedură civilă contravine art. 315 din același cod, care prevede că rudele și afinii nu pot fi ascultați ca martori. Art. 330 din Codul de

procedură civilă încalcă art. 16 din Constituție în cazul în care valoarea stabilită de expert nu este cea pe care o consideră conform prețului pieței.

8. **Judecătoria Timișoara — Secția a II-a civilă**, contrar prevederilor art. 29 din Legea nr. 47/1992, nu și-a exprimat opinia cu privire la excepția de neconstituționalitate.

9. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

10. **Guvernul** apreciază că excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă.

11. **Avocatul Poporului** consideră că dispozițiile legale criticate sunt constituționale, iar excepția de neconstituționalitate, astfel cum a fost formulată, este inadmisibilă.

12. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile autorului excepției, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

13. Cu privire la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 5 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 392 din 29 iunie 2013, invocată de autorul excepției de neconstituționalitate în susținerile sale orale în fața Curții Constituționale, Curtea reține că, potrivit art. 29 alin. (1) și (4) din Legea nr. 47/1992, instanța constituțională decide asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial, fiind legal sesizată de către instanța în fața căreia s-a ridicat excepția de neconstituționalitate, printr-o încheiere care va cuprinde punctele de vedere ale părților, opinia instanței asupra excepției și va fi însoțită de dovezile depuse de părți. Având în vedere caracterul imperfect al cererii depuse de autorul prezentei excepții de neconstituționalitate la dosarul instanței judecătorești *a quo*, aceasta din urmă a calificat drept excepție de neconstituționalitate numai cererea referitoare la dispozițiile art. 316 și art. 330 din Codul de procedură civilă. Prin urmare, ținând seama de art. 22 alin. (4) din Codul de procedură civilă, calificarea cererilor o dă judecătorul cauzei și, întrucât acesta a calificat drept excepție de neconstituționalitate numai cererea referitoare la dispozițiile art. 316 și art. 330 din Codul de procedură civilă, Curtea se consideră legal investită numai cu aceasta. În consecință, reformularea în procedura din fața Curții Constituționale a cererii depuse la instanța de judecată *a quo* cu privire la art. 5 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 echivalează, în drept, cu ridicarea unei excepții de neconstituționalitate direct în fața Curții, ceea ce este inadmisibil, întrucât are semnificația unei noi excepții de neconstituționalitate, și nu a unei precizări sau completări în privința celei cu care Curtea a fost legal sesizată (a se vedea, cu privire la acest din urmă sens, și Decizia nr. 244 din 6 aprilie 2017, paragrafele 16—24). În aceste condiții, Curtea constată că ridicarea unei noi excepții de neconstituționalitate este inadmisibilă, stabilirea cadrului procesual din fața instanței constituționale realizându-se, de principiu, prin actul de sesizare a Curții Constituționale.

14. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

15. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl reprezintă dispozițiile art. 316 — *Ascultarea rudelor și afinilor* și art. 330 — *Încuviințarea expertizei* din Codul de procedură civilă, care au următorul cuprins:

— Art. 316: „*În procesele privitoare la filiație, divorț și alte raporturi de familie se vor putea asculta rudele și afinii prevăzuți la art. 315, în afară de descendenți.*”;

— Art. 330: „(1) *Când, pentru lămurirea unor împrejurări de fapt, instanța consideră necesar să cunoască părerea unor specialiști, va numi, la cererea părților ori din oficiu, unul sau 3 experți. Termenul va fi stabilit astfel încât depunerea raportului de expertiză la instanță să aibă loc conform dispozițiilor art. 336.*

(2) *Când este necesar, instanța va solicita efectuarea expertizei unui laborator sau unui institut de specialitate.*

(3) *În domeniile strict specializate, în care nu există experți autorizați, din oficiu sau la cererea oricăreia dintre părți, judecătorul poate solicita punctul de vedere al uneia sau mai multor personalități ori specialiști din domeniul respectiv.*

(4) *Dispozițiile referitoare la expertiză, cu excepția celor privind aducerea cu mandat, sancționarea cu amendă judiciară și obligarea la plata de despăgubiri, sunt aplicabile în mod corespunzător în cazurile prevăzute la alin. (2) și (3).*

(5) *La efectuarea expertizei în condițiile prevăzute la alin. (1) și (2) pot participa experți aleși de părți și încuviințați de instanță, având calitatea de consilieri ai părților, dacă prin lege nu se dispune altfel. În acest caz, ei pot să dea relații, să formuleze întrebări și observații și, dacă este cazul, să întocmească un raport separat cu privire la obiectivele expertizei.*”

16. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, dispozițiile legale criticate încalcă prevederile constituționale ale art. 16 privind egalitatea în drepturi.

17. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că examinarea constituționalității unui text de lege are în vedere compatibilitatea acestuia cu normele constituționale pretins încălcate, iar nu compararea mai multor prevederi legale între ele și raportarea concluziei ce ar rezulta din această comparație la dispoziții ori principii ale Constituției (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 495 din 16 noiembrie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 63 din 19 ianuarie 2005, sau Decizia nr. 1.273 din 25 noiembrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 873 din 23 decembrie 2008). Prin urmare, întrucât susținerile autorului excepției vizează o contrarietate a dispozițiilor art. 316 din Codul de procedură civilă cu cele ale art. 315 din același cod, Curtea reține că acestea nu reprezintă o veritabilă critică de neconstituționalitate.

18. În continuare, în ceea ce privește dispozițiile art. 330 care reglementează încuviințarea expertizei din Codul de procedură civilă, Curtea reține că susținerile autorului excepției se referă la modul de aplicare a prevederilor legale într-o situație dată, și anume aceea în care valoarea stabilită de expert nu este cea pe care o consideră conform prețului pieței. Astfel de critici nu pot conduce la constatarea neconstituționalității normei legale.

19. Prin urmare, din analiza excepției de neconstituționalitate Curtea reține că autorul acesteia este nemulțumit de modul în care instanța de judecată a aplicat, în cadrul litigiului în care acesta este parte, dispozițiile legale criticate, astfel încât motivele invocate nu privesc conformitatea prevederilor legale criticate cu Legea fundamentală, ci, în realitate, aplicarea, în

concret, a acestora de către instanță, aspect care, potrivit art. 2 alin. (2) și (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, excedează competenței instanței constituționale.

20. De asemenea, potrivit art. 10 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, sesizările adresate Curții Constituționale trebuie motivate și, prin urmare, Curtea nu se poate substitui autorului excepției în ceea ce privește formularea unor motive de neconstituționalitate. Acest fapt ar avea semnificația exercitării unui control de constituționalitate din oficiu, ceea ce este inadmisibil în raport cu dispozițiile art. 146 din Constituție. De altfel, prin Decizia nr. 1.313 din 4 octombrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 12 din 6 ianuarie 2012, Curtea Constituțională a statuat că orice excepție de neconstituționalitate trebuie să aibă o anumită structură inerentă și intrinsecă ce va cuprinde trei elemente, și anume textul contestat din punctul de vedere al constituționalității, textul de referință pretins încălcat, precum și motivarea de către autorul excepției a relației de contrarietate existente între cele două texte, cu alte cuvinte, motivarea neconstituționalității textului criticat. În condițiile în care primele două elemente pot fi

determinate absolut, al treilea element comportă un anumit grad de relativitate determinat tocmai de caracterul său subiectiv. Astfel, motivarea în sine a excepției, ca element al acesteia, nu este neapărat un criteriu material sau cantitativ, ci, dimpotrivă, ea rezultă din dinamica primelor elemente. Prin urmare, materialitatea motivării excepției nu este o condiție *sine qua non* a existenței acesteia. De aceea, Curtea a constatat că în situația în care textul de referință invocat este suficient de precis și clar, astfel încât instanța constituțională să poată reține în mod rezonabil existența unei minime critici de neconstituționalitate, ea este obligată să analizeze pe fond excepția de neconstituționalitate și să considere deci că autorul acesteia a respectat și a cuprins în excepția ridicată cele 3 elemente menționate. Or, Curtea apreciază că, în prezenta cauză, indicarea temeiurilor constituționale nu este suficientă pentru determinarea, în mod rezonabil, a criticilor vizate de autoare. Dacă ar proceda la examinarea excepției de neconstituționalitate motivate într-o asemenea manieră eliptică, instanța de control constituțional s-ar substitui autorului acesteia în formularea unor critici de neconstituționalitate, ceea ce ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

21. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 316 și art. 330 din Codul de procedură civilă, excepție ridicată de Pătru Trandafir în Dosarul nr. 1.895/325/2016 al Judecătoriei Timișoara — Secția a II-a civilă.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătoriei Timișoara — Secția a II-a civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 29 martie 2018.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Andreea Costin

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 279

din 26 aprilie 2018

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 104 din Codul de procedură civilă din 1865

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Andreea Costin	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Luminița Nicolescu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 104 din Codul de procedură civilă din 1865, excepție ridicată de Societatea Multipland — S.R.L. din Odorheiu Secuiesc în Dosarul nr. 4.706/96/2012 al Curții de Apel Târgu Mureș — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.930D/2016.

2. La apelul nominal lipsesc părțile. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate. În acest sens arată că instanța constituțională s-a mai pronunțat asupra dispozițiilor legale criticate prin Decizia nr. 1.281 din 29 septembrie 2011, prilej cu care a reținut că acestea nu limitează dreptul părților de a comunica cu instanțele de judecată, deoarece nimic nu le împiedică pe acestea să folosească, în acest scop, orice mijloace, cu condiția, subînțeleasă, de a o face în termenele stabilite de lege. Prin urmare, apreciază că decizia menționată își găsește aplicabilitatea și în cauza de față.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 16 septembrie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 4.706/96/2012, **Curtea de Apel Târgu Mureș — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 104 din Codul de procedură civilă din 1865**, excepție ridicată de Societatea Multipland — S.R.L. din Odorheiu Secuiesc într-o cauză având ca obiect soluționarea unor recursuri formulate împotriva unei sentințe civile, pronunțată de Tribunalul Harghita — Secția civilă, cauză repusă pe rol în vederea comunicării concluziilor scrise cu privire la excepția tardivității formulării recursului și a excepției de neconstituționalitate.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține, în esență, că dispozițiile legale criticate sunt neconstituționale în măsura în care se interpretează în sensul obligativității depunerii recursului la instanța de judecată până la ora de închidere a serviciului/compartimentului arhivă-registratură și la oficiul poștal până la ora de închidere a serviciului poștal, deoarece, în ambele situații, partea este prejudiciată de câteva ore în care ar fi avut posibilitatea să redacteze și să depună recursul la una din cele două instituții stabilite de legiuitor, dacă acestea ar fi avut serviciu până la ora 24.00 a fiecărei zile.

6. **Curtea de Apel Târgu Mureș — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal** opinează în sensul constituționalității dispozițiilor legale criticate. Stabilirea condițiilor pentru sesizarea instanțelor de judecată, inclusiv sub aspectul termenelor procedurale și a modalității de calcul a acestora nu reprezintă o îngrădire a accesului la justiție, câtă vreme aceste limitări nu aduc atingere dreptului amintit în substanța sa. Din contră, prin instituirea termenelor procedurale și a modalităților de calcul a acestora, legiuitorul a urmărit respectarea principiului securității și stabilității raporturilor juridice.

7. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

8. **Guvernul** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

9. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

10. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

11. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl reprezintă dispozițiile art. 104 din Codul de procedură civilă din 1865, care au următorul cuprins: „*Actele de procedură trimise prin poșta instanțelor judecătorești se socotesc îndeplinite în termen dacă au fost predate recomandat la oficiul poștal înainte de împlinirea lui.*”

12. Având în vedere prevederile art. 3 alin. (1) din Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 365 din 30 mai 2012, potrivit căreia „*Dispozițiile Codului de procedură civilă se aplică numai proceselor și executărilor silite începute după intrarea acestuia în vigoare*”, precum și Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 549 din 3 august 2011, prin care Curtea a statuat că sintagma „în vigoare” din cuprinsul dispozițiilor art. 29 alin. (1) și ale art. 31 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, este constituțională în măsura în care se interpretează în sensul că sunt supuse controlului de constituționalitate și legile sau ordonanțele ori dispozițiile din legi sau din ordonanțe ale căror efecte juridice continuă să se producă și după ieșirea lor din vigoare, se reține îndeplinirea condițiilor de admisibilitate prevăzute la art. 29 alin. (1)—(3) din Legea nr. 47/1992.

13. În opinia autoarei excepției de neconstituționalitate, dispozițiile legale criticate încalcă prevederile constituționale ale art. 21 alin. (3) privind dreptul la un proces echitabil.

14. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că dispozițiile legale criticate au mai format obiect al controlului de constituționalitate, prin Decizia nr. 1.281 din 29 septembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 847 din 29 noiembrie 2011, constatând constituționalitatea acestora.

15. Cu acel prilej, Curtea a reținut că dreptul fundamental de acces liber la justiție este consacrat prin art. 21 din Constituție, potrivit căruia orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor sale legitime. Legea fundamentală nu interzice stabilirea prin lege a anumitor condiții sau reguli de procedură în privința exercitării acestui drept, ci — dimpotrivă — statuează în art. 126 alin. (2): „*Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege*”. Stabilirea unor condiționări pentru introducerea acțiunilor în justiție nu constituie o încălcare a dreptului la liber acces la justiție, în acest sens fiind Decizia nr. 1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994, în care s-a stabilit că accesul liber la justiție presupune accesul la mijloacele procedurale prin care justiția se înfăptuiește și este de competența exclusivă a legiuitorului de a institui regulile de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești.

16. Principiul accesului liber la justiție trebuie interpretat și prin prisma art. 6 paragraful 1 privind dreptul la un proces

echitabil din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Cu privire la interpretarea acestui articol, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că dreptul de acces la un tribunal nu este un drept absolut, existând posibilitatea limitărilor implicit admise chiar în afara limitelor care circumscriu conținutul oricărui drept (Hotărârea din 21 februarie 1975, pronunțată în Cauza *Golder împotriva Regatului Unit*, paragrafele 37 și 38).

17. Totodată, în Hotărârea din 26 ianuarie 2006, pronunțată în Cauza *Lungoci împotriva României*, paragraful 36, publicată în Monitorul Oficial României, Partea I, nr. 588 din 7 iulie 2006, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că accesul liber la justiție implică, prin natura sa, o reglementare din partea statului și poate fi supus unor limitări, atât timp cât nu este atinsă substanța dreptului. De asemenea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în Hotărârea din 22 octombrie 1996, pronunțată în Cauza *Stubbings împotriva Regatului Unit*, paragrafele 51 și 52, a reținut că instituirea unor termene pentru efectuarea diferitelor acte de procedură, termenele de prescripție și cele de decădere sau sancțiunile pentru nerespectarea acestora nu sunt de natură a încălca art. 6 paragraful 1 din Convenție, acestea fiind restricții admise atât timp cât nu aduc atingere dreptului la un tribunal în substanța sa, iar în Hotărârea din 10 mai 2001, pronunțată în Cauza *Z și alții împotriva Regatului Unit*, paragraful 93, a statuat că „dreptul de acces la tribunale nu este un drept absolut” și că „acesta poate fi supus unor restricții legitime, cum ar fi termenele legale de prescripție sau ordonanțele care impun depunerea unei cauțiuni”.

18. În acest sens este și jurisprudența Curții Constituționale cu privire la existența termenelor procedurale, de exemplu în Decizia nr. 123 din 16 februarie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 257 din 22 martie 2006, Curtea a statuat că instituirea termenelor procedurale a avut în vedere securitatea și stabilitatea raporturilor juridice și nicidecum îngrădirea accesului liber la justiție.

19. Referitor la art. 104 din Codul de procedură civilă, Curtea a constatat că, prin dispozițiile procedurale criticate de autorul excepției, nu se limitează drepturile părților de a comunica cu instanțele judecătorești, deoarece nimic nu le împiedică pe

acestea să se adreseze instanțelor prin orice mijloace, cu condiția — subînțeleasă — de a o face în termenele prevăzute de lege. În speță, Curtea reține că termenele se calculează pe ore și zile libere, potrivit art. 101—104 din Codul de procedură civilă din 1865, astfel încât comunicarea actelor de procedură este asigurată în fiecare zi până la ora corespunzătoare.

20. De asemenea, Curtea a reținut că textul criticat nu exclude nici explicit, nici implicit alte modalități de comunicare a actelor de procedură, altele decât transmiterea prin poștă. Acest text reprezintă o reglementare normativă tehnică care stabilește regula generală în privința actelor de procedură trimise instanțelor prin poștă, care se socotesc a fi îndeplinite în termen dacă au fost predate recomandat la oficiul poștal înainte de împlinirea acestui termen. Astfel, momentul de la care începe să curgă termenul nu poate fi afectat sau modificat de modalitatea de comunicare sau notificare a actelor de procedură.

21. De altfel, Codul de procedură civilă din 1865 aducea în prim plan și alte modalități de comunicare a actelor de procedură, de exemplu, prin art. 82 alin. 1, art. 86 alin. 3 sau art. 132 alin. 2. În acest sens, Curtea a observat că alin. 3 al art. 86 din Codul de procedură civilă, sediul general al materiei în privința modalităților de comunicare a actelor de procedură, prevede că „în cazul în care comunicarea [...] nu este posibilă, aceasta se va face prin poștă, cu scrisoare recomandată cu dovadă de primire sau prin alte mijloace ce asigură transmiterea textului actului și confirmarea primirii acestuia”.

22. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură a schimba jurisprudența Curții, soluția și considerente cuprinse în decizia menționată își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

23. Distinct de cele reținute prin decizia menționată, Curtea reține că, potrivit art. 89 alin. (1) din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1.375/2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 970 din 28 decembrie 2015, programul de lucru al instanțelor este de 8 ore zilnic, timp de 5 zile pe săptămână și începe, de regulă, la ora 8,00 și se încheie la ora 16,00.

24. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Societatea Multipland — S.R.L. din Odorheiu Secuiesc în Dosarul nr. 4.706/96/2012 al Curții de Apel Târgu Mureș — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și constată că dispozițiile art. 104 din Codul de procedură civilă din 1865 sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel Târgu Mureș — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 26 aprilie 2018.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Andreea Costin

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 342

din 22 mai 2018

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor
art. 182 lit. c) teza finală din Codul penal

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia-Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Oana Cristina Puică	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Cosmin Grancea.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 182 lit. c) teza finală din Codul penal, excepție ridicată de Gheorghe Bălă în Dosarul nr. 341/59/2016 al Curții de Apel Timișoara — Secția penală și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 2.185D/2016.

2. La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca inadmisibilă, a excepției de neconstituționalitate, întrucât, prin Sentința penală nr. 542 din 15 decembrie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 341/59/2016, Curtea de Apel Timișoara — Secția penală a reținut că, în speță, exploatarea persoanelor vătămate a constat în obligarea la practicarea prostituției. Prin urmare, sintagma „*alte forme de exploatare sexuală*” nu are legătură cu soluționarea cauzei. În subsidiar, pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate, invocând, în acest sens, jurisprudența în materie a Curții Constituționale.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

4. Prin Încheierea din 7 octombrie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 341/59/2016, **Curtea de Apel Timișoara — Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 182 lit. c) teza finală din Codul penal**. Excepția a fost ridicată de Gheorghe Bălă cu ocazia soluționării unei cauze penale în care inculpații au fost trimiși în judecată pentru săvârșirea, printre altele, a infracțiunii de trafic de minori [art. 211 alin. (1) din Codul penal], în modalitatea privind obligarea la alte forme de exploatare sexuală.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul acesteia susține, în esență, că dispozițiile art. 182 lit. c) teza finală din Codul penal încalcă principiile privind legalitatea, egalitatea în drepturi, dreptul la un proces echitabil, legalitatea incriminării și a pedepsei, precum și independența judecătorilor, întrucât nu precizează cu exactitate care sunt acele forme de exploatare sexuală care intră sub incidența legii penale, sintagma „*alte forme de exploatare sexuală*” fiind neclară, imprecisă și imprevizibilă. Consideră că lipsa de previzibilitate a sintagmei criticate este determinată „și de împrejurarea că nu orice act de natură sexuală este incriminat, având în vedere că

un act sexual consimțit de ambele persoane ale raportului poate fi săvârșit în multiple modalități care să implice un comportament dominant al unuia dintre parteneri, fără ca această conduită să atragă incidența legii penale și, implicit, în aceste condiții nu s-ar subscrie textului prevăzut de art. 182 lit. c) teza finală din Codul penal”. De asemenea, invocă și jurisprudența referitoare la prevederile art. 7 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prin care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că legea trebuie să definească în mod clar infracțiunile și pedepsele aplicabile, această cerință fiind îndeplinită atunci când un justițiabil are posibilitatea de a cunoaște, din însuși textul normei juridice pertinente, la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe și în urma obținerii unei asistențe judiciare adecvate, care sunt actele și omisiunile ce pot angaja răspunderea sa penală și care este pedeapsa pe care o riscă în virtutea acestora (Hotărârea din 15 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza *Cantoni împotriva Franței*, paragraful 29).

6. **Curtea de Apel Timișoara — Secția penală** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Astfel, legiuitorul a determinat, prin norma de incriminare, elementele laturii obiective a infracțiunii de care este acuzat inculpatul, urmând ca instanța de judecată să stabilească, pe baza probelor administrate în cauză, dacă faptele de care este acuzat inculpatul constituie sau nu infracțiune. Consideră că aceasta nu este o prerogativă care ține de puterea legislativă, ci o problemă de aplicare a legii în funcție de materialul probator aflat la dosarul cauzei.

7. Potrivit art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

8. **Guvernul** consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, deoarece dispozițiile de lege criticate sunt formulate în mod clar, fluent și inteligibil — fără dificultăți sintactice sau pasaje obscure ori echivoce — și reglementează cu claritate conduita de urmat de către destinatarul normei penale. Invocă, în acest sens, jurisprudența Curții Constituționale, potrivit căreia orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite cerințe calitative, printre care și previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de precis și de clar pentru a putea fi aplicat. Astfel, formularea cu o suficientă precizie a actului normativ permite persoanelor interesate — care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist — să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat (deciziile Curții Constituționale nr. 903 din 6 iulie 2010, nr. 743 din 2 iunie 2011, nr. 1 din 11 ianuarie 2012 și Decizia nr. 146 din 12 martie 2015). Poate fi dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit. Arată că în același sens este și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (Hotărârea

din 15 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza *Cantoni împotriva Franței*, paragraful 29, Hotărârea din 25 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza *Wingrove împotriva Regatului Unit*, paragraful 40, Hotărârea din 4 mai 2000, pronunțată în Cauza *Rotaru împotriva României*, paragraful 55, și Hotărârea din 9 noiembrie 2006, pronunțată în Cauza *Leempoel & S.A. ED. Ciné Revue împotriva Belgiei*, paragraful 59). Așadar, previzibilitatea unei norme presupune ca destinatarul acesteia să aibă posibilitatea de a-și reprezenta aspectele în funcție de care este obligat să își modeleze conduita. Apreciază că sintagma „*alte forme de exploatare sexuală*” nu este de natură a afecta previzibilitatea normei criticate, orice destinatar al acesteia putând să îi cunoască înțelesul și să își adapteze conduita exigențelor legii. Curtea Constituțională a precizat în jurisprudența sa că dispozițiile de lege criticate trebuie analizate în ansamblul normativ din care fac parte, pentru a decide asupra predictibilității acestora (Decizia nr. 92 din 3 martie 2015, paragraful 14). Consideră că nu se poate presupune, în mod rezonabil, că destinatarul normei penale nu are suficiente date pentru a înțelege ce înseamnă activități de natură sexuală sau exploatare sexuală. Arată, astfel, că textul de lege criticat se referă la toate tipurile și modalitățile posibile de exploatare sexuală.

9. **Avocatul Poporului** consideră că dispozițiile art. 182 lit. c) teza finală din Codul penal sunt constituționale. Arată, în acest sens, că principiul legalității, consacrat de prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție, implică o obligație pozitivă a legiuitorului, aceea de a reglementa prin texte clare și precise. Norma juridică trebuie să fie enunțată cu suficientă precizie pentru a permite cetățeanului să își controleze conduita, să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, față de circumstanțele speței, consecințele care ar putea rezulta dintr-o anumită faptă. În cauza de față, apreciază că elementele infracțiunii nu necesită alte intervenții din partea legiuitorului, fiind îndeplinite cerințele calitative ale legii, inclusiv previzibilitatea, în acord cu prevederile art. 7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Nu se poate susține că sintagma „*alte forme de exploatare sexuală*”, care dă conținut infracțiunii de trafic de persoane, este lipsită de previzibilitate, textul de lege criticat fiind suficient de precis și de clar. Arată că sintagma „*alte forme de exploatare sexuală*” a fost transpusă din legislația internațională în cea internă prin Legea nr. 300/2006 pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane, adoptată la 3 mai 2005, deschisă spre semnare și semnată de România la Varșovia la 16 mai 2005. În ceea ce privește dispozițiile art. 21 alin. (3) din Constituție, consideră că acestea nu au incidență în cauză, prevederile de lege criticate fiind de drept material, iar nu de drept procedural. Totodată, observă că autorul excepției nu formulează veritabile critici de neconstituționalitate, ci este nemulțumit, în realitate, de modul de interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 182 lit. c) teza finală din Codul penal de către instanța de judecată. Eventualele greșeli de aplicare a legii nu pot constitui, însă, motive de neconstituționalitate a textelor de lege criticate și, prin urmare, nu intră sub incidența controlului de constituționalitate exercitat de Curte, ci sunt de competența instanței de judecată investite cu soluționarea litigiului, respectiv

a celor ierarhic superioare în cadrul căilor de atac prevăzute de lege. A răspunde criticilor autorului excepției în această situație ar însemna o ingerință a Curții Constituționale în activitatea de judecată, ceea ce ar contraveni prevederilor art. 126 din Constituție, potrivit cărora justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege.

10. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile de lege criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

11. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

12. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art. 182 lit. c) teza finală din Codul penal, care au următorul cuprins: „*Prin exploatarea unei persoane se înțelege: [...] c) obligarea la practicarea prostituției, la manifestări pornografice în vederea producerii și difuzării de materiale pornografice sau la alte forme de exploatare sexuală.*”

13. În susținerea neconstituționalității acestor dispoziții de lege, autorul excepției invocă încălcarea prevederilor constituționale ale art. 1 alin. (5) privind principiul legalității, ale art. 16 referitor la egalitatea în drepturi, ale art. 21 alin. (3) privind dreptul la un proces echitabil, ale art. 23 alin. (12) referitor la legalitatea pedepsei, ale art. 124 alin. (3) cu privire la independența judecătorilor, precum și ale art. 11 alin. (1) și (2) privind dreptul internațional și ale art. 20 referitor la tratatele internaționale privind drepturile omului, raportate la prevederile art. 6 referitor la dreptul la un proces echitabil și ale art. 7 paragraful 1 cu privire la legalitatea incriminării din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

14. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că dispozițiile art. 182 lit. c) teza finală din Codul penal au mai fost supuse controlului de constituționalitate prin raportare la prevederi din Constituție și din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale invocate și în prezenta cauză și față de critici similare.

15. Astfel, prin Decizia nr. 172 din 29 martie 2018*), nepublicată în Monitorul Oficial al României la data redactării prezentelor concluzii, Curtea a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate, reținând că textul art. 182 din Codul penal, modificat prin Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 757 din 12 noiembrie 2012), prevede că: „*Prin exploatarea unei persoane se înțelege: a) supunerea la executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii, în mod forțat; b) ținerea în stare de sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire; c) obligarea la practicarea prostituției, la manifestări*

*) Decizia Curții Constituționale nr. 172 din 29 martie 2018 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 657 din 29 iulie 2018.

pornografice în vederea producerii și difuzării de materiale pornografice sau la alte forme de exploatare sexuală; d) obligarea la practicarea cerșetoriei; e) prelevarea de organe, țesuturi sau celule de origine umană, în mod ilegal". Dispozițiile art. 182 din Codul penal constituie o reglementare explicativă nou-introdusă în legea penală generală, neavând, așadar, corespondent în Codul penal din 1969. Acest aspect nu semnifică însă o lipsă de corespondență în raport cu legislația penală anterioară, căci textul reprezintă transpunerea unei dispoziții dintr-un act normativ special cu incidență în materie, și anume din Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 783 din 11 decembrie 2001) și nu numai (spre exemplu, a se vedea și fostele art. 132 și art. 133 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 557 din data de 23 iunie 2004, în forma în vigoare anterior modificării, la 1 februarie 2014, prin Legea nr. 187/2012). Sub aspectul justificării normei explicative referitoare la expresia „*exploatarea unei persoane*”, Curtea a observat că legiuitorul a adus în cuprinsul noului Cod penal anumite incriminări mai importante — reglementate anterior în legi penale speciale sau în legi extrapenale ce conțin și dispoziții penale — printre care se numără și infracțiunile de bază prevăzute în Legea nr. 678/2001, și anume: traficul de persoane (art. 210 din Codul penal, ce are drept corespondent fostul art. 12 din Legea nr. 678/2001) și traficul de minori (art. 211 din Codul penal, ce are drept corespondent fostul art. 13 din Legea nr. 678/2001), care au fost inserate în cap. VII („*Traficul și exploatarea persoanelor vulnerabile*”) din titlul I („*Infracțiuni contra persoanei*”) al Părții speciale a noului Cod penal. Textele art. 12 și art. 13 din Legea nr. 678/2001 — care conțineau normele de incriminare respective — au fost abrogate la 1 februarie 2014, ca efect al dispozițiilor art. 94 pct. 2 din titlul II al Legii nr. 187/2012 (paragrafele 16 și 17).

16. Prin decizia citată anterior, Curtea a constatat că textul art. 182 din Codul penal reprezintă o normă de referire, orice modificare a conținutului acesteia influențând sfera de incidență a normelor care fac trimitere la aceasta. Dispozițiile explicative din cuprinsul art. 182 din Codul penal urmează a fi puse în legătură cu o serie de norme de incriminare din noul cod — cum ar fi: lipsirea de libertate în mod ilegal (art. 205), sclavia (art. 209), traficul de persoane (art. 210), traficul de minori (art. 211), supunerea la muncă forțată sau obligatorie (art. 212), proxenetismul (art. 213), exploatarea cerșetoriei (art. 214), folosirea unui minor în scop de cerșetorie (art. 215), folosirea serviciilor unei persoane exploatate (art. 216), violul în formă agravată [art. 218 alin. (3) lit. d)] și agresiunea sexuală în formă agravată [art. 219 alin. (2) lit. d)] —, precum și din alte acte normative [de exemplu: art. 154, art. 156 alin. (2) și art. 157 din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 652 din 28 august 2015]. Referitor la prevederile art. 182 lit. c) teza finală din Codul penal, criticate în cauza de față, Curtea a reținut că expresia „*alte forme de exploatare sexuală*” este identică cu cea folosită în dispozițiile art. 2 pct. 2 lit. c) teza finală din Legea nr. 678/2001 în forma în vigoare anterior datei de 1 februarie 2014, care, la rândul lor, au preluat această sintagmă din instrumentele juridice internaționale relevante în domeniul luptei

împotriva traficului de ființe umane, mai exact din Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane, adoptată la 3 mai 2005, deschisă spre semnare și semnată de România la Varșovia la 16 mai 2005, ratificată prin Legea nr. 300/2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 622 din 19 iulie 2006. Astfel, potrivit prevederilor art. 4 lit. a) teza finală din convenția mai sus menționată, „*exploatarea cuprinde cel puțin exploatarea prostituției celorlalți sau alte forme de exploatare sexuală, munca ori serviciile forțate, sclavia sau practicile similare acesteia, aservirea ori prelevarea de organe*”. Convenția nu definește însă expresiile „*exploatarea prostituției celorlalți*” și „*alte forme de exploatare sexuală*”, pentru a nu afecta modul în care statele părți abordează fenomenul prostituției în legislațiile lor naționale. De asemenea, nici reglementarea internă — și anume prevederile art. 2 pct. 2 lit. c) teza finală din Legea nr. 678/2001 în forma în vigoare anterior datei de 1 februarie 2014, respectiv dispozițiile art. 182 lit. c) din actualul Cod penal — nu explicitează sintagma „*alte forme de exploatare sexuală*”. Așa fiind, Curtea a observat că singura precizare făcută de legiuitor, în textul art. 182 lit. c) din Codul penal, este cea prin raportare la „*obligarea la practicarea prostituției*” și, respectiv, la „*obligarea la manifestări pornografice în vederea producerii și difuzării de materiale pornografice*”, ce constituie specii ale aceluiași gen proxim, și anume exploatarea sexuală (paragrafele 19—22).

17. În continuare, Curtea a reținut că, potrivit jurisprudenței sale, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de precis și clar pentru a putea fi aplicat (Decizia nr. 189 din 2 martie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 307 din 5 aprilie 2006, Decizia nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 17 august 2010, și Decizia nr. 26 din 18 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 116 din 15 februarie 2012). Totodată, Curtea a precizat, în jurisprudența sa, că dispozițiile de lege criticate trebuie analizate în ansamblul normativ din care fac parte, pentru a decide asupra previzibilității acestora (Decizia nr. 92 din 3 martie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 318 din 11 mai 2015, paragraful 14). Astfel, Curtea a constatat că nu se poate presupune, în mod rezonabil, că destinatarul normei penale criticate nu are suficiente date pentru a înțelege ce înseamnă „*alte forme de exploatare sexuală*” (paragrafele 23 și 24).

18. În acest sens, Curtea a observat că, potrivit dispozițiilor art. 213 alin. (4) din Codul penal, „*prin practicarea prostituției se înțelege întreținerea de acte sexuale cu diferite persoane în scopul obținerii de foloase patrimoniale pentru sine sau pentru altul*, ceea ce înseamnă că „*obligarea la practicarea prostituției*” constă în silirea, constrângerea, fizică sau psihică, a unei persoane la întreținerea de acte sexuale cu diferite persoane în scopul mai sus menționat. Nu interesează dacă această constrângere și-a atins scopul, adică dacă a determinat ca persoana constrânsă să practice într-adevăr sau să continue a practica prostituția. De asemenea, nu se cere ca respectiva constrângere să îndeplinească condițiile prevăzute de art. 24 și de art. 25 din Codul penal referitoare la constrângerea fizică și la cea morală drept cauze de neimputabilitate. În ceea ce privește „*obligarea la manifestări pornografice în vederea*

producerii și difuzării de materiale pornografice”, conform prevederilor Legii nr. 196/2003 privind prevenirea și combaterea pornografiei, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 198 din 20 martie 2014, „*prin pornografie se înțelege actele cu caracter obscen, precum și materialele care reproduc sau difuzează asemenea acte*” [art. 2 alin. (1)]. „*Prin acte cu caracter obscen se înțelege gesturi sau comportamente sexuale explicite, săvârșite individual sau în grup, imagini, sunete ori cuvinte care prin semnificația lor aduc ofensă la pudoare, precum și orice alte forme de manifestare indecentă privind viața sexuală, dacă se săvârșesc în public*” [art. 2 alin. (2)]. „*Prin materiale cu caracter obscen se înțelege obiecte, gravuri, fotografii, holograme, desene, scrieri, imprimate, embleme, publicații, filme, înregistrări video și audio, spoturi publicitare, programe și aplicații informatice, piese muzicale, precum și orice alte forme de exprimare care prezintă explicit sau sugerează o activitate sexuală*” [art. 2 alin. (3)]. Dispozițiile Legii nr. 196/2003 nu se aplică în cazul operelor de artă sau științifice și nici în cazul materialelor realizate în interes artistic, științific, al cercetării, educației sau al informării (art. 3). De asemenea, potrivit dispozițiilor din Codul penal care incriminează pornografia infantilă, „*prin materiale pornografice cu minori se înțelege orice material care prezintă un minor ori o persoană majoră drept un minor, având un comportament sexual explicit sau care, deși nu prezintă o persoană reală, simulează, în mod credibil, un minor având un astfel de comportament, precum și orice reprezentare a organelor genitale ale unui copil cu scop sexual*” [art. 374 alin. (4)], iar „*prin spectacol pornografic se înțelege expunerea în direct adresată unui public, inclusiv prin tehnologia informațiilor și comunicațiilor, a unui copil implicat într-un comportament sexual explicit ori a organelor genitale ale unui copil, cu scop sexual*” [art. 374 alin. (4¹)]. Așadar, „*obligarea la manifestări pornografice*” constă în silirea, constrângerea, fizică sau psihică, a unei persoane la realizarea unor atitudini, acte sau fapte cu caracter obscen. Nu interesează dacă această constrângere și-a atins scopul, adică dacă a determinat persoana constrânsă să efectueze manifestări pornografice. De asemenea, nu se cere ca respectiva constrângere să îndeplinească condițiile prevăzute de art. 24 și de art. 25 din Codul penal. Dispozițiile art. 182 lit. c) din Codul penal cer însă ca respectiva constrângere să se realizeze „*în vederea producerii și difuzării de materiale pornografice*” (obscene), adică a oricărui material care prezintă o persoană (minor sau major) având un comportament sexual explicit sau care, deși nu prezintă o persoană reală, simulează, în mod credibil, o persoană având un astfel de comportament (paragrafele 25—27).

19. Având în vedere cele arătate mai sus, Curtea a constatat că sintagma „*alte forme de exploatare sexuală*” din cuprinsul dispozițiilor art. 182 lit. c) din Codul penal vizează silirea, constrângerea, fizică sau psihică, a unei persoane la realizarea oricărui manifestări, acte, atitudini, gesturi sau comportamente de natură sexuală, altele decât cele privind practicarea prostituției și, respectiv, manifestările pornografice săvârșite în vederea producerii și difuzării de materiale pornografice, fără a interesa dacă această constrângere și-a atins scopul — adică dacă a determinat persoana constrânsă să efectueze acele manifestări de natură sexuală — și fără ca respectiva constrângere să îndeplinească condițiile prevăzute de art. 24 și de art. 25 din Codul penal. Așa fiind, Curtea nu a reținut critica

autorului excepției, în sensul că dispozițiile art. 182 lit. c) teza finală din Codul penal încalcă principiul legalității, întrucât nu precizează cu exactitate care sunt acele forme de exploatare sexuală care intră sub incidența legii penale. Curtea a constatat că dispozițiile art. 182 lit. c) teza finală din Codul penal nu aduc nicio atingere prevederilor constituționale ale art. 1 alin. (5) referitor la principiul legalității și nici celor ale art. 20 referitor la tratatele internaționale privind drepturile omului, raportat la prevederile art. 7 paragraful 1 privind legalitatea incriminării din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, deoarece sintagma „*alte forme de exploatare sexuală*” nu este neclară, imprecisă sau imprevizibilă pentru un cetățean care nu dispune de pregătire juridică, ci, dimpotrivă, îndeplinește cerințele de claritate, accesibilitate și previzibilitate ale legii. În mod evident, este imposibilă o enumerare exhaustivă, în cuprinsul dispozițiilor art. 182 lit. c) din Codul penal, a tuturor manifestărilor, actelor, atitudinilor, gesturilor și comportamentelor de natură sexuală pe care o persoană poate fi silită, fizic sau psihic, să le efectueze sau să le suporte. Revine, astfel, doctrinei și practicii judiciare rolul de a clarifica, în mod gradual, regulile răspunderii penale în materia infracțiunilor al căror element material constă într-o acțiune care vizează exploatarea sexuală a unei persoane în alte forme decât obligarea la practicarea prostituției sau la manifestări pornografice în vederea producerii și difuzării de materiale pornografice, cu condiția ca rezultatul interpretării să fie coerent cu substanța infracțiunii și să fie, în mod rezonabil, previzibil (paragrafele 28—30).

20. În acest sens, Curtea Constituțională a reținut, prin decizia mai sus menționată (paragrafele 31—33), cele statuate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, în sensul că cerința previzibilității legii este îndeplinită atunci când un justițiabil are posibilitatea de a cunoaște, din însuși textul normei juridice pertinente, la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe și în urma obținerii unei asistențe judiciare adecvate, care sunt actele și omisiunile ce pot angaja răspunderea sa penală și care este pedeapsa pe care o riscă în virtutea acestora (Decizia nr. 154 din 24 martie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 450 din 16 iunie 2016, paragraful 18, Decizia nr. 138 din 14 martie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 537 din 10 iulie 2017, paragraful 21, și Decizia nr. 527 din 11 iulie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 814 din 15 octombrie 2017, paragraful 21). Astfel, este de menționat jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care a statuat că art. 7 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care consacră principiul legalității incriminării și pedepsei (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) — pe lângă interzicerea, în mod special, a extinderii conținutului infracțiunilor existente asupra unor fapte care, anterior, nu constituiau infracțiuni —, instituie și cerința potrivit căreia legea trebuie să definească în mod clar infracțiunile și pedepsele aplicabile, această cerință fiind îndeplinită atunci când un justițiabil are posibilitatea de a cunoaște, din însuși textul normei juridice pertinente, la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe și în urma obținerii unei asistențe judiciare adecvate, care sunt actele și omisiunile ce pot angaja răspunderea sa penală și care este pedeapsa pe care o riscă în virtutea acestora. Totodată, Curtea de la Strasbourg a reținut că noțiunea de „*drept*” folosită la

art. 7 corespunde celei de „lege” care apare în alte articole din Convenție și înglobează atât prevederile legale, cât și practica judiciară, presupunând cerințe calitative, îndeosebi cele ale accesibilității și previzibilității (Hotărârea din 15 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza *Cantoni împotriva Franței*, paragraful 29, Hotărârea din 22 iunie 2000, pronunțată în Cauza *Coëme și alții împotriva Belgiei*, paragraful 145, Hotărârea din 7 februarie 2002, pronunțată în Cauza *E.K. împotriva Turciei*, paragraful 51, Hotărârea din 29 martie 2006, pronunțată în Cauza *Achour împotriva Franței*, paragrafele 41 și 42, Hotărârea din 24 mai 2007, pronunțată în Cauza *Dragotoniou și Militaru-Pidhorni împotriva României*, paragrafele 33 și 34, Hotărârea din 12 februarie 2008, pronunțată în Cauza *Kafkaris împotriva Ciprului*, paragraful 140, Hotărârea din 20 ianuarie 2009, pronunțată în Cauza *Sud Fondi srl și alții împotriva Italiei*, paragrafele 107 și 108, Hotărârea din 17 septembrie 2009, pronunțată în Cauza *Scoppola împotriva Italiei (nr. 2)*, paragrafele 93, 94 și 99, Hotărârea din 21 octombrie 2013, pronunțată în Cauza *Del Rio Prada împotriva Spaniei*, paragrafele 78, 79 și 91). Curtea de la Strasbourg a reținut că semnificația noțiunii de previzibilitate depinde într-o mare măsură de conținutul textului despre care este vorba și de domeniul pe care îl acoperă, precum și de numărul și de calitatea destinatarilor săi. Principiul previzibilității legii nu se opune ideii ca persoana în cauză să fie determinată să recurgă la îndrumări clarificatoare pentru a putea evalua, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele ce ar putea rezulta dintr-o anumită faptă. Având în vedere principiul aplicabilității generale a legilor, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că formularea acestora nu poate prezenta o precizie absolută. Una dintre tehnicile standard de reglementare constă în recurgerea mai degrabă la categorii generale decât la liste exhaustive. Astfel, numeroase legi folosesc, prin forța lucrurilor, formule mai mult sau mai puțin vagi, a căror interpretare și aplicare depind de practică. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept, există un element inevitabil de interpretare judiciară, inclusiv într-o normă de drept penal. Nevoia de elucidare a punctelor neclare și de adaptare la circumstanțele schimbătoare va exista întotdeauna. Din nou, deși certitudinea este extrem de

dezirabilă, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă, or legea trebuie să fie capabilă să se adapteze schimbărilor de situație. Rolul decizional conferit instanțelor urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor, dezvoltarea progresivă a dreptului penal prin intermediul jurisprudenței ca izvor de drept fiind o componentă necesară și bine înrădăcinată în tradiția legală a statelor membre. Prin urmare, art. 7 paragraful 1 din Convenție nu poate fi interpretat ca interzicând clarificarea graduală a regulilor răspunderii penale pe calea interpretării judiciare de la un caz la altul, cu condiția ca rezultatul să fie coerent cu substanța infracțiunii și să fie în mod rezonabil previzibil (Hotărârea din 22 noiembrie 1995, pronunțată în Cauza *S.W. împotriva Regatului Unit*, paragraful 36, *Dragotoniou și Militaru-Pidhorni împotriva României*, paragrafele 36 și 37, *Kafkaris împotriva Ciprului*, paragraful 141, *Del Rio Prada împotriva Spaniei*, paragrafele 92 și 93).

21. În fine, prin Decizia nr. 172 din 29 martie 2018, Curtea a mai reținut că prevederile art. 21 alin. (3) din Constituție și ale art. 6 paragraful 1 din Convenție referitoare la dreptul la un proces echitabil nu sunt aplicabile în cauza de față, obiectul excepției de neconstituționalitate fiind o normă de drept penal substanțial, iar nu o reglementare de drept procesual penal, de natură a avea incidență în materia garanțiilor dreptului la un proces echitabil (paragraful 34).

22. Curtea apreciază că, întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să determine schimbarea acestei jurisprudențe, soluția de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate pronunțată de Curte prin decizia mai sus menționată, precum și considerentele care au fundamentat această soluție își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

23. Pentru motivele mai sus arătate, Curtea constată că dispozițiile art. 182 lit. c) teza finală din Codul penal nu aduc atingere nici prevederilor constituționale ale art. 23 alin. (12) referitor la legalitatea pedepsei și ale art. 124 alin. (3) cu privire la independența judecătorilor.

24. Referitor la presupusa încălcare a dispozițiilor art. 16 din Constituție, Curtea reține că autorul excepției nu arată în ce constă atingerea adusă principiului fundamental al egalității în drepturi.

25. Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Gheorghe Bălă în Dosarul nr. 341/59/2016 al Curții de Apel Timișoara — Secția penală și constată că dispozițiile art. 182 lit. c) teza finală din Codul penal sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel Timișoara — Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Pronunțată în ședința din data de 22 mai 2018.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Oana Cristina Puică

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE

ORDIN

privind modificarea anexei la Ordinul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr. 167/2017 pentru aprobarea Ghidului solicitantului aferent măsurii II.3 „Investiții productive în acvacultură — eficiența resurselor, reducerea utilizării de apă și substanțe chimice, sisteme de recirculare pentru reducerea la minimum a utilizării apei” din Programul operațional pentru pescuit și afaceri maritime 2014—2020

Având în vedere Referatul de aprobare al Direcției generale pescuit — Autoritatea de Management pentru POPAM nr. 325.627 din 17.07.2018,

în baza prevederilor:

— Regulamentului (UE) nr. 1.303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1.083/2006 al Consiliului, cu modificările și completările ulterioare;

— Regulamentului (UE) nr. 508/2014 al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamente/or (CE) nr. 2.328/2003, (CE) nr. 861/2006, (CE) nr. 1.198/2006 și (CE) nr. 791/2007 ale Consiliului și a Regulamentului (UE) nr. 1.255/2011 al Parlamentului European și al Consiliului;

— Regulamentului nr. 966/2012 privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii și de abrogare a Regulamentului nr. 1.605/2002 al Consiliului;

— Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 49/2015 privind gestionarea financiară a fondurilor europene nerambursabile aferente politicii agricole comune, politicii comune de pescuit și politicii maritime integrate la nivelul Uniunii Europene, precum și a fondurilor alocate de la bugetul de stat pentru perioada de programare 2014—2020 și pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul garantării, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 56/2016, cu modificările și completările ulterioare;

— Ordinului ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr. 816/2016 privind aprobarea Listei detaliate a cheltuielilor eligibile pentru operațiunile finanțate, inclusiv cheltuielile de personal ale Autorității de management, în cadrul Programului operațional pentru pescuit și afaceri maritime 2014—2020, cu modificările și completările ulterioare,

în temeiul prevederilor art. 9 alin. (5) și (6) din Hotărârea Guvernului nr. 30/2017 privind organizarea și funcționarea Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, precum și pentru modificarea art. 6 alin. (6) din Hotărârea Guvernului nr. 1.186/2014 privind organizarea și funcționarea Autorității pentru Administrarea Sistemului Național Antigrindină și de Creștere a Precipitațiilor, cu modificările ulterioare, precum și ale art. 21 din Hotărârea Guvernului nr. 347/2016 privind stabilirea cadrului general de implementare a operațiunilor cofinanțate din Fondul European pentru Pescuit și Afaceri Maritime prin Programul operațional pentru pescuit și afaceri maritime 2014—2020,

ministrul agriculturii și dezvoltării rurale emite prezentul ordin.

Art. I. — Anexa la Ordinul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr. 167/2017 pentru aprobarea Ghidului solicitantului aferent măsurii II.3 „Investiții productive în acvacultură — eficiența resurselor, reducerea utilizării de apă și substanțe chimice, sisteme de recirculare pentru reducerea la minimum a utilizării apei” din Programul operațional pentru pescuit și afaceri

maritime 2014—2020, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 422 și 422 bis din 8 iunie 2017, cu modificările ulterioare, se modifică și se înlocuiește cu anexa*) care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. II. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

p. Ministrul agriculturii și dezvoltării rurale,
Dănuț Alexandru Potor,
secretar de stat

București, 3 august 2018.

Nr. 1.293.

*) Anexa se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 725 bis, care se poate achiziționa de la Centrul pentru relații cu publicul al Regiei Autonome „Monitorul Oficial”, București, șos. Panduri nr. 1.

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE

ORDIN**privind intrarea în vigoare a unor tratate internaționale**

În temeiul art. 5 alin. (7) din Hotărârea Guvernului nr. 16/2017 privind organizarea și funcționarea Ministerului Afacerilor Externe, cu modificările și completările ulterioare,

în baza art. 25 alin. (9) din Legea nr. 590/2003 privind tratatele, constatând că au fost îndeplinite condițiile pentru intrarea în vigoare a tratatelor internaționale enumerate mai jos,

ministrul afacerilor externe emite prezentul ordin.

Art. 1. — La data de 12 august 2013 a intrat în vigoare Aranjamentul dintre Guvernul României și Guvernul Australiei privind autorizarea angajării membrilor de familie ai membrilor misiunilor diplomatice și posturilor consulare încheiat prin schimb de note verbale la Canberra la 29 iulie 2013 și la Canberra la 12 august 2013, publicat prin Ordinul ministrului afacerilor externe nr. 650/2018 privind publicarea unor acorduri, încheiate prin schimb de note verbale, în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 419 din 16 mai 2018.

Art. 2. — La data de 1 aprilie 2018 a intrat în vigoare Aranjamentul administrativ, semnat la Belgrad la 28 octombrie 2016, pentru aplicarea Acordului dintre România și Republica Serbia în domeniul securității sociale, semnat la Belgrad la 28 octombrie 2016, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 388/2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 491 din 14 iunie 2018.

Art. 3. — La data de 2 mai 2018 a intrat în vigoare Acordul dintre Guvernul României și Organizația pentru Interzicerea Armelor Chimice (OIAC) privind privilegiile și imunitățile OIAC, semnat la Haga la 6 septembrie 2017, ratificat prin Legea nr. 93/2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 357 din 24 aprilie 2018.

Art. 4. — La data de 10 mai 2018 a intrat în vigoare Acordul dintre Ministerul Apărării Naționale din România și Ministerul Apărării din Republica Letonă privind cooperarea în domeniul militar, semnat la București la 18 decembrie 2017, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 157/2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 309 din 5 aprilie 2018.

Art. 5. — La data de 14 mai 2018 a intrat în vigoare Protocolul dintre Ministerul Afacerilor Interne din România și Ministerul Afacerilor Interne din Republica Bulgaria, semnat la 3 octombrie 2017 la Varna, pentru implementarea Acordului dintre Guvernul României și Guvernul Republicii Bulgaria privind readmisia cetățenilor proprii și a străinilor, semnat la București la 23 iunie 2000, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 265/2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 381 din 3 mai 2018.

Art. 6. — La data de 14 mai 2018 a intrat în vigoare Memorandumul de înțelegere dintre Guvernul României și Guvernul Republicii Croația privind asigurarea reciprocă a sprijinului națiunii-gazdă, semnat la București la 12 septembrie 2017, ratificat prin Legea nr. 94/2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 359 din 25 aprilie 2018.

Art. 7. — La data de 18 mai 2018 a intrat în vigoare Convenția dintre România și Bosnia și Herțegovina pentru evitarea dublei impuneri și prevenirea evaziunii fiscale cu privire la impozitele pe venit, semnată la Sarajevo la 6 decembrie 2016, ratificată prin Legea nr. 75/2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 269 din 27 martie 2018.

Art. 8. — La data de 7 iunie 2018 a intrat în vigoare Memorandumul de înțelegere dintre Guvernul României și Guvernul Malaysiei privind activități de cooperare juridică, semnat la Putrajaya la 15 decembrie 2017, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 142/2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 278 din 29 martie 2018.

Art. 9. — La data de 1 iulie 2018 au intrat în vigoare pentru România Convenția privind garanțiile internaționale în materie de echipamente mobile și Protocolul la Convenția privind garanțiile internaționale în materie de echipamente mobile privind aspecte specifice ale echipamentelor aeronavelor, adoptate la Cape Town la 16 noiembrie 2001, ratificate prin Legea nr. 252/2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.013 din 21 decembrie 2017.

Art. 10. — La data de 1 iulie 2018 a intrat în vigoare Protocolul de cooperare dintre Ministerul Justiției din România și Ministerul Justiției din Republica Serbia, semnat la 30 ianuarie 2007, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 628/2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 431 din 28 iunie 2007.

Art. 11. — La data de 2 iulie 2018 a intrat în vigoare Acordul tehnic dintre Ministerul Apărării Naționale din România și Secretariatul tehnic al Organizației pentru Interzicerea Armelor Chimice privind desfășurarea instruirii, semnat la București la 24 noiembrie 2017 și la Haga la 28 noiembrie 2017, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 424/2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 509 din 21 iunie 2018.

Art. 12. — La data de 9 iulie 2018 a intrat în vigoare Memorandumul de înțelegere dintre Guvernul României și Guvernul Georgiei privind asigurarea reciprocă a sprijinului națiunii-gazdă, semnat la Batumi la 11 octombrie 2017, ratificat prin Legea nr. 151/2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 538 din 28 iunie 2018.

Art. 13. — La data de 14 iulie 2018 a intrat în vigoare pentru România Protocolul referitor la privilegiile și imunitățile Autorității Internaționale privind Spațiile Submarine, adoptat la Kingston la 27 martie 1998 care a intrat în vigoare la 31 mai 2003, la care România a aderat prin Legea nr. 83/2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 307 din 5 aprilie 2018.

Art. 14. — La data de 1 august 2018 a intrat în vigoare Acordul de securitate dintre Guvernul României și Guvernul Marelui Ducat al Luxemburgului privind protecția reciprocă a informațiilor clasificate, semnat la București la 24 mai 2017, ratificat prin Legea nr. 5/2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 30 din 12 ianuarie 2018.

Art. 15. — La data de 1 august 2018 a intrat în vigoare Convenția pentru reprimarea actelor de intervenție ilicită îndreptate împotriva aviației civile internaționale, adoptată la Beijing la 10 septembrie 2010 și semnată de România la Montreal la 5 iulie 2016, ratificată prin Legea nr. 251/2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.009 din 20 decembrie 2017.

Art. 16. — La data de 1 august 2018 a intrat în vigoare Protocolul suplimentar, adoptat la Beijing la 10 septembrie 2010 și semnat de România la Montreal la 5 iulie 2016 la Convenția pentru reprimarea capturării ilicite a aeronavelor, încheiată la Haga la 16 septembrie 1970, ratificat prin Legea nr. 251/2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.009 din 20 decembrie 2017.

Ministrul afacerilor externe,
Teodor-Viorel Meleşcanu

București, 9 august 2018.
Nr. 1.495.

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE

O R D I N

privind publicarea unui acord încheiat prin schimb de note verbale

În baza art. 29 alin. (7) din Legea nr. 590/2003 privind tratatele,
în temeiul art. 5 alin. (7) din Hotărârea Guvernului nr. 16/2017 privind organizarea și funcționarea Ministerului Afacerilor Externe, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul afacerilor externe emite prezentul ordin.

Articol unic. — Se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, Acordul încheiat prin schimb de note verbale*), la București la 2 mai 2017 și la 26 ianuarie 2018, pentru încetarea Acordului încheiat prin schimb de note verbale, la București la

28 decembrie 1994 și la Minsk la 25 ianuarie 1995, între Guvernul României și Guvernul Republicii Belarus privind asistența medicală gratuită acordată membrilor misiunii diplomatice și postului consular, precum și membrilor familiilor acestora în Belarus.

Ministrul afacerilor externe,
Teodor-Viorel Meleșcanu

București, 9 august 2018.
Nr. 1.496.

*) Traducere.

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
Nr. H2-2/598

Ministerul Afacerilor Externe al României prezintă salutul său Ambasadei Republicii Belarus la București și, cu referire la Acordul bilateral privind acordarea asistenței medicale gratuite pentru membrii misiunilor diplomatice și posturilor consulare și membrilor familiilor lor, are onoarea de a propune încetarea Acordului menționat, rezultat al schimbărilor fundamentale ale circumstanțelor, care au apărut în raport cu cele existente în momentul încheierii Acordului.

Dacă partea belarusă este de acord cu propunerea părții române, Ministerul Afacerilor Externe al României propune ca încetarea Acordului să producă efecte de la data răspunsului părții belaruse la prezenta notă verbală.

Ministerul Afacerilor Externe al României și autoritățile române competente sunt gata să se angajeze în discuții cu privire la un nou acord actualizat care va asigura un cadru adecvat în acest domeniu.

Ministerul Afacerilor Externe al României folosește acest prilej pentru a reînnoi Ambasadei Republicii Belarus la București asigurările înaltei sale considerații.

București, 2 mai 2017.

AMBASADA REPUBLICII BELARUS
ÎN ORAȘ

AMBASADA REPUBLICII BELARUS ÎN ROMÂNIA
N02-03/103

Ambasada Republicii Belarus în România prezintă stima sa Ministerului Afacerilor Externe al României și, cu referire la Nota verbală a Ministerului din 2 mai 2017 nr. H2-2/598, are onoarea de a comunica că înțelegerea privind acordarea asistenței medicale gratuite pentru membrii misiunilor diplomatice și posturilor consulare și membrilor familiilor lor pe baza principiului reciprocității, încheiată printr-un schimb de note verbale în data de 25 ianuarie 1995, nu este considerată de partea belarusă ca un tratat internațional.

De asemenea, Ambasada are onoarea de a comunica despre acceptarea propunerii Ministerului privind rezilierea înțelegerii menționate, începând cu data de 26 ianuarie 2018.

Ambasada folosește acest prilej pentru a reînnoi Ministerului asigurarea înaltei sale considerații.

București, 26 ianuarie 2018.

MINISTERULUI AFACERILOR EXTERNE AL ROMÂNIEI
DEPARTAMENTUL AFACERI JURIDICE
DIRECȚIA TRATATE INTERNAȚIONALE
BUCUREȘTI

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

5 948493 095903